

Z PRAC ZESPOŁU „CZŁOWIEK A ŚRODOWISKO ROLNICZO-LEŚNE“ W WYDZIALE NAUK ROLNICZYCH I LEŚNYCH PAN

Zespół został powołany decyzją Sekretariatu Wydziału V w dniu 18 maja 1970 r. W kadencji 1972—1974 został on przekształcony w ten sposób, że z każdego Komitetu Wydziałowego w jego skład weszła jedna osoba najbardziej zainteresowana problematyką środowiskową. Przewodnictwo Zespołu powierzono prof. dr J. Prończukowi, a do prezydium zaproszono prof. dr Z. Obmińskiego, prof. dr H. Sandnera i doc. dr A. Rumińską, która pełni obowiązki Sekretarza.

Zadania jakie postawiono przed Zespołem są następujące:

— ewidencjonowanie badań tematycznie powiązanych z problemem przeobrażeń środowiska pod wpływem wszelkiej działalności rolniczej i leśnej jak również przeobrażeń środowiska rolniczo-leśnego spowodowanych działalnością nie rolniczą — oddziaływaniem przemysłu, urbanizacji itd.;

— inicjowanie badań, analizę i ocenę prac oraz ich koordynację w ramach wszystkich Komitetów Wydziału V PAN w omawianym zakresie;

— dążenie do koncentracji wysiłków na najważniejszych kierunkach (po uprzedniej analizie, prac aktualnie prowadzonych przez Komitety Wydziału V);

— inicjowanie narad i kontaktów przedstawicieli różnych dziedzin naukowych dla ułatwienia podejmowania prac kompleksowych oraz prac syntetyzujących wyniki.

W ogólnej organizacji pionu korporacyjnego Akademii Zespół staje się coraz bardziej organem Sekretariatu Naukowego Wydziału, który w sposób kolegialny analizuje poczynania nauko-

we w zakresie ochrony środowisk rolniczych i leśnych oraz przygotowuje opinie i wnioski, z którymi poprzez Zespół VI występuje w Komitecie Człowiek i Środowisko II Wydziału PAN.

W ten sposób zagadnienia ochrony wymienionych użytków a także ich wpływ na środowisko ma się porządkować na własnym podwórku nauk rolniczych i leśnych, a Wydział II ma otrzymywać w miarę przepracowane postulaty, wnioski i propozycje.

Prace rozpoczęto od zebrania informacji kto co robi w Polsce w obrębie nauk rolniczych i leśnych, co by się wiązało z ochroną środowiska. Z danych za lata 1965—1970 okazało się, że prac naukowo-badawczych z tego zakresu jest bardzo wiele. Zarejestrowano ponad 900 pozycji i stwierdzono, że nie wyczerpują one jeszcze wszystkich drukowanych opracowań, nie mówiąc o licznych, których nie podano do druku. W formie nie dość jeszcze uporządkowanej zestawienie powielono w 50 egzemplarzach i rozesłano członkom Zespołu oraz osobom szczególnie zainteresowanym. Rejestrowanie prac drukowanych w latach 1971 i 1972 jest w toku. Wraz z poprzednimi będą one posegregowane tematycznie tak aby umożliwiły zespolenie wysiłków badawczych, a jeśli to będzie możliwe prowadzenie także badań docelowych, na zasadzie uzgodnionej metodyki i jednolitego kierownictwa. Sporządzony rejestr będzie powielony i rozesłany zainteresowanym.

Istnieje kilka palących problemów, które dotyczą jednocześnie środowiska przyrodniczego, człowieka i produkcji. Pierwszym z nich jest zanieczyszcza-

nie wody i utylizacja ścieków w rolnictwie, drugim przenikanie toksyn do płodów rolnych w związku z coraz wyższym stopniem chemizacji. Sprawom tym, wykorzystując materiały II Kongresu Nauki Polskiej, chcemy poświęcić szczególną uwagę i dopracować się postulatów odnośnie ukierunkowania badań kompleksowych i takiego ich przyspieszenia aby zapobiec groźbie dalszego zatoksyczenia wód i produktów konsumpcyjnych pochodzenia rolniczego.

W odniesieniu do leśnictwa istnieje pilna potrzeba uzupełnienia badań z zakresu produkcyjnego nowymi badaniami nad pozaprodukcyjną rolą szaty leśnej i składem drzewostanów, ponieważ obserwowane procesy prowadzą do degradacji cenzoz leśnych szczególnie pod względem środowiskowym (pozaprodukcyjnym).

Istnieją też inne problemy, które będą przedmiotem rozważań Zespołu, ale wydaje się niesłusznym zajmowanie się naraz zbyt szeroką problematyką kiedy palące sprawy nie zostały jeszcze należycie ustawione.

Współdziałając z Sekcją VI Komitetu Człowiek i Środowisko w Wydziale Nauk Biologicznych wnieśliśmy szereg postulatów do dyskusji w opracowaniu „Zadania nauki w dziedzinie racjonalnego kształtowania środowiska człowieka”, które zostało przygotowane na II Kongres Nauk Polskiej. Celowe będzie zreasumowanie wypowiedzi kongresowych na interesujące nas tematy.

Dając pierwszeństwo konkretnym działaniom przed zebraniem, których

jest mnóstwo i które zbyt mocno gdzie indziej angażują członków naszego zespołu, prezydium postanowiło spełniać powierzone zadania w trybie raczej bezzebraniowym, w oparciu o wzajemne konsultacje i opracowania służące kształtowaniu opinii i wzbogacaniu materiałów będących podstawą decyzji w programie badawczym PAN. Plenarne zebrania Zespołu przewiduje się dla spraw najważniejszych i odpowiednio przygotowanych.

Między innymi w październiku 1973 r. odbyło się zebranie plenarne w Puławach* aby rozważyć sprawę stanu wiedzy na temat wpływu wysokiego nawożenia azotem i stosowania pestycydów na płody rolnicze oraz środowisko glebowe i wodne. Będzie to podstawą do wnioskowania na temat zakresu badań, które mają się przyczynić do usunięcia groźby zatoksyczenia środków spożywczych i środowisk wodnych.

Podejmując inicjatywę PWRiL zamierzamy z szeregiem problemów dotyczących ochrony cenzoz rolnych, leśnych, łąkowych i wodnych, zaznajomić szerszy ogół czytelników poprzez specjalnie dobrane publikacje zwarte, które Wydawnictwo zamierza pod auspicjami PAN sukcesywnie podawać na rynek księgarski.

Postępy Nauk Rolniczych chcielibyśmy traktować jako środek przekazu prac bieżących i zamierzeń Zespołu Człowiek a Środowisko Rolniczo-Leśne z którym jak sądzimy będą współdziałały wszystkie Komitety V Wydziału.

J. Prończuk

* Wnioski zostały rozesłane członkom Zespołu i Komitetom.